

Единството, до вечния символ на вярата „само една истина има, както един само Христос, една само църква, една само вяра и едно само кръщение“⁵⁰. Преродена в „животворящото и славно тяло на Исуса Христа“, чрез „вярата и добрата воля на Българите“, народната душа, църквата, земята, държавността на България са богочовечност, Месия, Бог - „тоя път ние ще се родим пак, но без да умираме веќе“. В създаването на новата църква вестникът провижда българските страдания, нищетата, робията, ала те са единствено божествено изпълнение на библейските откровения - отвъд тях се простира апостолската мисия на българското духовенство. Осъзнаването на предопределеността в бъднините му, на апостолическото му битие е апогей на публицистичните рефлексии за българското в Драган-Цанковата „България“: „Тя [църквата] е нашият тъмен и сиромашки вертеп във Витлеем, не ни е срам, че чрез нея ще приличаме на нашия Спасител. От Витлеемската пещера, новородената Църква се разпространи по всички свят: също и ние, братия, ние смеем да гледаме нашето сегашно събрание като люлката на православно възрождение на сичката българска Църква.“⁵¹

За български униатски архиепископ папа Пий IX тържествено ръкополага в Рим габровския духовник Йосиф Соколски. В стремежа си да отслаби руското влияние на Балканите, султанът незабавно признава новосъздадената църква. В същия ден той издава и заповед за заточението на Иларион Макариополски. Богослужението на български език и запазването на православия ритуал присъединяват към униатството към средата на 1861 г. около 300 000 българи, т.е. около 10 на сто от българите християни. Рязката промяна в руската политика към източното православие и българската църква, непримиримата борба на българската интелигенция срещу униатството и срещу духовния разкол в българското общество (например Г. С. Раковски, „Дунавски лебед“) и преди всичко учредяването на Българска екзархия през 1870 г. води до моралната смърт на униатството... „Той е човек, който не се спира пред нищо - и турска чалма ще надене, ако смята, че му трябва за борба с турско; днес русофоб, утре русофил, но политик с позиция - ясна и определена“⁵², казва Тончо Жечев за Драган Цанков. Драган Цанков наистина изпълнява дълга си към отечеството и българите - народният, българският дух е разбунен и Българската църква е възкръснала - хилядолетие след основаването на Българската православна църква (4 март 870 г.).

¹ Константинова, Здр. Държавност преди държавата. С., 2000, с. 27.

² Цит. по Николова, В. Драган Цанков. Политик на две епохи. С., 1994, с. 7 (вж. и Ковачева,